

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 6. marca 1878.

O b s e g: Napačna razmera med tem, kar posestniku nese kmetijstvo, in kar kapital v denarji. — Današnji stan gozdov. — Gospodarske skušnje. — Zdravniške stvari. — Svarilo proti zlizanju tintnih marog s papirja. — Srbsko časništvo. — Srbske narodne pesmi. — Izgledi Avstrijsko-Ruske vojske. — Turki pred Dunajem leta 1529. (Dal.) — Z globočine morjá. — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

Napačna razmera med tem, kar posestniku nese kmetijstvo, in kar kapital v denarji.

Tako imenovani „liberalci“ so odpravili starodavno postavo, po kateri se ni smelo od 100 goldinarjev posojila več obresti (ĉinža) zahtevati kakor po 5, k veĉemu po 6 gold. od 100 na leto. Kdor je veĉ vzel, je zapadel kazni odrtije.

S tem pa, da je ta postava zdaj preklicana, je hud udarec zadel kmeta.

Slavnoznani nemški narodni ěkonóm Roscher v vseh svojih spisih povdarja potrebo, da se v vsaki drĉavi kmet na trdnih nogah vzdrĉi. „Kmet — pravi — je korenina ljudskega drevesa. Cvetje, perje, veje in krona sama utegne vsahniti, — da le korenina zdrava ostane, se vse drugo more zopet nadomestiti. Će pa korenina vsahne, gre celo drevo pod zlo.“

Temu dodaje „D. Volksz.“ resniĉne besede, ki razkladajo raznotere nadloge, ki kmeta tlaĉijo, med katere pa v prvo vrsto stavi to, da je preklicana starodavna postava, po kateri je bil za odrtnika kaznovan, kdor je za izposojenih 100 gold. veĉ kot 5 ali 6 gold. obresti zahteval. Takrat — piše navedeni ĉasnik — so bili dohodki gotovega denarja v pravi razmeri z dohodki kmetijstva (die Kapitalsrente im richtigen Verhältnisse zur Grundrente), — dandanes pa, ko se sme za izposojenih 100 gold. 8, 10, 12 in še veĉ goldinarjev zahtevati in upnik vendar še za poštenega moĉa veljá, je to v nebó vpijoĉa napaĉna razmera med posestvom in denarjem.

Kaj po takem so nasledki tega, da se dandanes sme od izposojenega denarja obresti (ĉinža) tirjati, kolikor kdo hoĉe? Kaj družega, kakor to, da so posestva veliko zgubila na svoji vrednosti. Dokler so po postavi obresti za 100 gld. znašale 5 do 6 gld., je bila vrednost posestev pravšna (normalna) zato, ker so pri dobrem gospodarstvu dohodki posestva tudi toliko znašali, kakor obrestna razmera. Zadnja leta so poskoĉile obresti, kakor reĉeno, na 8, 10 in še veĉ gold., nasproti pa so dohodki posestev se zeló znižali zavoljo večkratnih slabih letin. Kdor je pred kakimi 10—15 leti posestvo kupil, katerega cena je v pravi razmeri bila s takratnimi okolišĉinami, ta ima danes, ĉe tudi posestvo ni niĉ zadolĉeno in ĉe tudi je dobro gospodaril, polovico manj ali vsaj tretjino manj premoĉenja, ker pose-

stvo njegovo zaradi dohodkov ni toliko vredno, kakor je vreden gotov denar, ki dandanes tako visoke obresti donaša. To pa je prav naravni nasledek krive razmere med tem, kolikor dandanes gospodarju posestvo njegovo nese in med tem, kolikor drugemu njegov denarni kapital vrže. Prvi in zadnji vzrok temu je pa ona postava, po kateri smeš od izposojenega denarja obresti zahtevati, kolikor ti je drago. Takim razmeram nasproti vse niĉ ne pomaga, da bi se zljajšale nadloge kmetovalcu. Ne more se tajiti, da veĉina naših kmetov je pridna in delavna in da tudi mnogi izmed njih skušajo napredovati z novimi boljšimi skušnjami in iznajdbami, al žalibog — kakor sodniški oklici na kant dejanih kmetijstev priĉajo — vse to niĉ ne pomaga nasproti silnim davkom in njihovim dokladam, zraven tega pa še, da jim ni lahko denarja na posodo dobiti za poštene obresti.

Će hoĉemo tedaj, da pridemo s kmetijstvom na bolje, je neobhodno potrebno, da se znižajo davšĉine, in da zopet v pravo razmero stopi vrednost posestev z vrednostjo gotovega denarja. Silna potreba bi bila tedaj, da zopet v dejanje stopi postava zoper odrtijo.

Današnji stan gozdov.

Po vsi Evropi, razen Rusov, toĉijo, da lesá zmanjkuje in da se je zeló podraĉil. Pri nas se je, na priliko, pred 40 leti hrast kupil za 6—8 dvajsetic, kakoršen zdaj za 18—20 gld. itd. Tako po vseh krajih cena lesa strašno raste, ki pred sto leti in prej ni skoraj nobene cene imel, in strah nas obhaja misliti, kaj še bo, posebno ker se še nismo navadili z lesom bolje gospodariti in ga varovati. Veliko gojzdov je minulo, drugi so zeló redki, in kjer je še pred nekaj leti dovelj lesá bilo, so zdaj goliĉave ali pa polje; po družih bolj gorkih krajih pa so iz hostnih griĉev naredili vinogorice itd. in lesá je ĉedalje manj, potreba lesá pa ĉedalje veĉa.

Vzroki pomanjkanja lesá so mnogi:

1. Mnoĉenje ljudstva. V sedanjem stoletju so se ljudstva po dolgem miru zeló pomnoĉila, in nove družine in nove hiše so vstale, ki vse lesa potrebujejo, in brez njega biti ne morejo. V primeri pa, kakor se ljudstva mnoĉijo in razširjajo in nova posestva, nove hiše in poslopja narejajo, zginejo gojzdi.

2. Veliko fuĉin, velicih in majhnih kovaĉnic in plavĉev in fabrik, in nazadnje še Źeleznice poĉró v kratkem cele gojzde.